

EUROOPAN RAHAPOLIITTINEN INSTITUUTTI

EUROOPAN RAHAPOLIITTISEN INSTITUUTIN LAUSUNTO

(97/C 205/07)

Vastaus Euroopan unionin neuvoston Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 109f (6) ja 109f (8) artiklojen mukaiseen kuulemispyyntöön lainsäädäntöluonnoksesta euron käyttöönottamiseksi sekä eräistä euron käyttöönottoon liittyvistä ehdoista.

lillä laadittujen luonnosten autenttisissa versioissa käytettyjen lainopillisten termien yhtäpitävyyden.

Tämän kannanoton sisältämät huomautukset on rajoitettu niihin näkökohtiin, joiden EMI katsoo kaipaavan vielä selvennystä.

CON/96/13

1. EMI sai 11 päivänä marraskuuta 1996 Euroopan unionin neuvostolta kuulemispyynnön, joka koski kahta Euroopan yhteisöjen komission Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 235 artiklaan ja 109l (4) artiklaan perustuvaa ehdotusta neuvoston asetukseksi euron käyttöönotosta (viite: KOM(96) 499, päivätty 16.10.1996; viittausten helpottamiseksi näihin kahteen luonnokseen viitataan ilmauksilla "235 luonnos" ja "109l (4) luonnos"). Luonnosten mukana on selittävä muistio. EMI:n kuuleminen on pakollista molempien luonnosten tapauksessa, koska molempien aihepiiri kuuluu sen toimivaltaan, vaikka yhdessä niistä onkin oikeudellisenä perustana perustamissopimuksen 235 artikla. Luonnos 109l (4) voitaisiin kuitenkin hyväksyä Euroopan keskuspankin perustamisen jälkeen, minkä vuoksi tämä lausunto ei sulje pois Euroopan keskuspankin lausuntoa tästä perustamissopimuksen 109l (4) artiklan mukaisesta luonnoksesta ennen sen hyväksymistä.
2. Euroopan yhteisöjen komission ehdotukset ansaitsevat yleisesti ottaen myönteisen arvion. Komission työ on perustunut EMI:n aikaisempaan työhön ja ehdotuksiin, joita on saatu laajassa kuulemismenettelyssä rahoituslaitoksilta ja rahapoliittiselta komitealta, joissa molemmissa EMI on ollut mukana. EMI on ollut tarkkailijana komission luonnosten antamisen jälkeen perustetun neuvoston työryhmän kokouksissa, ja se on huomioinut kansallisten valtuuskuntien ehdottamat useat muutokset. Tässä lausunnossa otetaan huomioon korjatut luonnokset sellaisina, kuin edellä mainittu työryhmä on esittänyt ne. Lausunto perustuu luonnosten englanninkielisiin versioihin. Näiden olennaisten asetusten yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen varmistamiseksi jäsenvaltioissa EMI painottaa erityistä tarvetta siihen, että neuvosto varmistaa Euroopan yhteisön kaikilla virallisilla kie-

3. EMI panee merkille, että komissio on tehnyt kaksi asetuseräluonnosta, mutta painottaa sen tärkeyttä, että Eurooppa-neuvosto komission pyynnön mukaisesti hyväksyy poliittisesti molemmat tekstit samanaikaisesti mahdollisesti neuvoston kokouksessa Dublinissa joulukuussa.

235 luonnos

4. EMI on seurannut neuvoston työryhmässä käytyä keskustelua 235 luonnoksen 3 artiklasta, joka koskee oikeudellisten asiakirjojen jatkuvuutta, ja se on selvillä kansallisten valtuuskuntien esittämistä vastaväitteistä. Tämä on rahoitusmarkkinoiden huolenaihe. EMI on saanut rahoitusmarkkinoiden järjestöiltä tärkeitä ja vakuuttavia esityksiä, joissa on keskitytty juuri tähän aiheeseen. EMI tukee Eurooppa-neuvoston Madridin kokouksen johtopäätöksiä jatkuvuuden varmistavan oikeudellisen säännöksen tarpeellisuudesta, mutta se on sitä mieltä, että tekstin olisi oltava riittävän perusteellista, jotta kaikki nämä huolenaiheet voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon. Jatkuvuuden varmistaminen edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta ja helpottaa siirtymistä yhteiseen rahaan.

Tässä yhteydessä EMI suhtautuu myönteisesti johdanto-osan 7 kappaleen parannettuun sanamuotoon. Lisäksi useat EMI:n neuvoston jäsenet kannattavat selvän toteamuksen lisäämistä sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa käytetty käsite "euron käyttöönotto" nähdään laaja-alaisesti ja erityisesti sen varmistamiseksi, että käsitteeseen sisältyy peruuttamattomien vaihtokurssien asettaminen, kansallisista raha-

yksiköistä luopuminen ja viitekorkojen poistaminen tai korvaaminen. Tämä voitaisiin tehdä joko määrittelyosassa (1 artikla) tai itse 3 artiklassa tai ainakin 235 luonnoksen johdanto-osassa.

Vastaavasti useat EMI:n neuvoston jäsenet kannattaisivat lauseen "viitaten euron käyttöönottoon" lisäämistä 3 artiklan loppuun, jotta voidaan välttää "ylivoimaista estettä" tai "olosuhteiden muuttamista" koskeviin lausekkeisiin tai vaikutukseltaan vastaaviin lausekkeisiin perustuvien oikeudenkäyntien vaara ja suojella rahoituspalvelujen kuluttajia. Adverbin "nimenomaan" lisääminen ei olisi täysin tyydyttävää, koska tällaisista lausekkeista olisi sovitava nimenomaisesti, eikä niissä kuitenkaan otettaisi huomioon EMU:a.

Useimmat EMI:n neuvoston jäsenet suhtautuvat myönteisesti sopimusten määrittelyn siirtämiseen johdanto-osan 9 kappaleesta 1 artiklaan, jotta sen oikeudellinen arvo kasvaisi.

5. EMI tunnustaa, että pyörityssäännöt ovat sen aikaisempien ehdotusten mukaisia, vaikka ne eivät olekaan täysin samanlaisia.

1091 (4) luonnos

6. Ensimmäinen harkittava asia on siirtymäkauden päättymistä koskevat säännökset. Oikeudellisesta näkökulmasta siirtymäkauden päättymisen merkitsee kansallisten rahayksikköjen katoamista sekä kaikkien olemassa olevien asiakirjojen rahayksikön pakollista ja automaattista muuttamista erityisesti kaikissa kansallisissa laeissa ja sopimuksissa. Asiakkaiden pankkitilit muuttuvat euromääräisiksi, laskutus on hoidettava euroina, viralliset kertomukset on tehtävä euroina, hinnat on ilmoitettava euroina jne.

EMI tukee periaatetta, jonka mukaan oikeudellinen siirtymä tapahtuu samaan aikaan kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa. Oikeudellisen siirtymän ajankohdan olisi oltava suunnilleen sama kuin euroseteleiden ja -kolikoiden liikkeelle laskemisen ajankohta. Käteisen rahan vaihtamiseen liittyvät järjestelyt voivat vaatia tässä suhteessa tiettyä joustavuutta. Tässä vaiheessa ei ole vielä asianmukaista määrätä päivää, jolloin eurosetelit lasketaan liikkeelle. EMI kannattaa tämän vuoksi sitä, että 1 artiklassa ilmoitettava siirtymäkauden päättymisen päivämäärä ja 10 ja 11 artiklojen vastaavat tekstit tarkennetaan vasta sitten,

kun neuvosto hyväksyy luonnoksen asetukseksi, ja että siihen asti käytetään sulkuja.

7. Eurooppa-neuvosto hyväksyi Madridissa, että euron käytön oikeudellisen viitekehyksen muodostavalla asetuksella "on se vaikutus, että kansalliset rahayksiköt ja euro ovat taloudellisesti saman rahayksikön eri ilmauksia" ja että tätä varten se "saa aikaan oikeudellisesti täytöntöönpannavan samanarvoisuuden euralle ja kansallisille rahayksiköille". Se myös päätti, että asetuksen olisi "varmistettava, että yksityiset taloudelliset toimijat voivat käyttää euroa vapaasti; samalla heidän ei olisi pakko käyttää sitä". EMI katsoo, että nämä tavoitteet saavutetaan asianmukaisella tavalla 1091 (4) luonnoksessa.

EMI on samaa mieltä komission kanssa erityisesti siitä, että osallistuvien jäsenvaltioiden rahayksikköiden korvaaminen eurolla 2 artiklan mukaisesti on asianmukainen tapa varmistaa nämä johtopäätökset. Se suhtautuu myönteisesti luonnoksen ehtoihin, joilla parannetaan Eurooppa-neuvoston Madridissa vaatimaa oikeudellisesti täytöntöönpantavaa samanarvoisuutta euron ja kansallisten rahayksikköiden välillä ja joilla "varmistetaan maksujärjestelmien sujuva toiminta" välttämällä tarve perustaa kaksinkertainen järjestelmä. EMI suhtautuu myönteisesti luonnoksen 8 artiklan (3) ja (6) kappaleisiin, joiden asiasisällön se katsoo tyydyttäväksi. Kuitenkin 8 artiklan (3) kappaleen sanamuotoa voitaisiin tutkia uudelleen, jotta se saataisiin selkeämmäksi.

Ensimmäinen lause kappaleessa (3) takaa maksun suorittajalle oikeuden valita euron ja kansallisen rahayksikön välillä, mikä on tilimaksujen vaihdettavuuden olennainen tekijä; lause on selkeä eikä sitä tarvitse muuttaa (vaikka voisi olla suositeltavaa korvata englanninkielisessä versiossa sana "can" sanalla "may" sen painottamiseksi, että kyseessä on vaihtoehto eikä mahdollisuus). Toisessa lauseessa oikeutetaan rahoituksenvälittäjä "tekemään tarpeellinen muunnos tilin hyvittämiseksi pyytämättä edunsaajalta lupaa", mikäli tilin rahayksikkö ei ole sama kuin maksun suorittajan valitsema rahayksikkö. Toisessa lauseessa voitaisiin ilmoittaa selvemmin sekä välittäjän että edunsaajan oikeudet ja velvollisuudet. Tässä yhteydessä voitaisiin mainita monenkeskiset maksujärjestelmät tai useiden maksunvälittäjien osallistuminen maksusuoritukseen.

Epäilyksen välttämiseksi 8 artiklan (3) kappaleen sanamuodossa olisi varmistettava selkeästi, että apuver-

bin "voida" käyttö ei salli muita kursseja kuin muuntokursseja.

Voitaisiin myös selventää, viittaako lause ainoastaan maksumääräyksiin vai myös muihin maksutapoihin (erityisesti sekkeihin), jotka lopulta johtavat tilin hyvittämiseen käteismaksuista poiketen.

Sanojen "ja maksettava kyseisessä jäsenvaltiossa" tarkoituksena on selittävien huomautusten mukaan rajoittaa ehdon laajuus kotimaisiin maksuihin. EMI ei näe mitään syytä siihen, että maksun alkuperäpaikka olisi otettava huomioon, ja kannattaakin ehdon laajentamista rajat ylittäviin maksuihin, jotka suoritetaan euroissa tai maksun saajan tilin valuutassa.

8. Pakottamattomuusperiaate tuodaan riittävästi esiin 8 (1) artiklassa, samoin kuin sen kanssa tasapainossa olevat poikkeukset tätä seuraavissa kappaleissa. EMI kuitenkin katsoo, että 8 (4) artiklan ensimmäisen kappaleen, joka sallii siirrettävän velan rahayksikön yksipuolisen muuntamisen, oikeudellista selkeyttä on lisättävä "critère de rattachement"-ehdolla, jolla määritellään toimivalainen jäsenvaltio. Tämä jäsenvaltio voi olla se jäsenvaltio, jossa velan liikkeeseenlaskijalla on kotipaikka, jonka rahayksiköstä on kyse, tai jäsenvaltio, jonka lakeja sovelletaan asiaan, ottaen huomioon tämän asetuksen oikeudellinen perusta ja jäsenvaltioiden toimivaltaisuus yksityisoikeudessa ja pääomamarkkinoilla.

9. Jäsenvaltiot ovat ottaneet eri tavoin esiin setelien kaupallisen käytön, ja tämä liittyy euromääräisiin seteleihin, koska niiden käyttö voi laajentua huomattavasti näiden setelien liikkeellelaskun aikana. EMI katsoo, että setelien kaupallisen käytön erilaiset kansalliset järjestelmät voivat aiheuttaa hankaluuksia Euroopan keskuspankin aiotulle toiminnalle eurosetelien valmistuksessa. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö ei anna keskuspankille keinoja, joilla tämä aisa hoidettaisiin. Uusia rahoja koskeva rahalaki voisi olla oikea tapa käsitellä tätä asiaa. Tämän vuoksi EMI suosittaa, että luonnoksen 12 artiklaan lisätään uusi kappale, jolla on seuraava sanamuoto: "Euroopan keskuspankki määrää järjestelmästä, jota sovelletaan euromääräisten setelien aiheiden käyttöön".

EMI analysoi tällä hetkellä erilaisia nökökulmia, jotka liittyvät sähköiseen rahaan, euromääräisten liipukkeiden ja rahakkeiden liikkeeseenlaskuun ja euroseteleihin (erityisemmin tekijänoikeuteen, väärentämiseen, väärentämisen estäviin laitteisiin tai uusia kopiokoneita koskeviin sääntöihin ja vahingoittuneiden setelien lunastukseen). Tämän analyysin perusteella tiettyjen säännösten lisääminen 109l (4) asetuksen voisi olla kannattavaa. Euroopan keskuspankki voi päättää tätä aihetta koskevan kannanoton antamisesta.

10. EMI:llä ei ole mitään sitä vastaan, että kuulemispyynnön esittänyt viranomainen julkaisee tämän kannanoton oman harkintansa mukaan.